

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Met dit ontwerp van decreet wordt de gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie beoogd.

Er wordt een decretaal kader gecreëerd voor flexibele aansluitingsovereenkomsten op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Energie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het wetgevingstechnisch en taaladvies nr. 2025/126 werd op 22 april 2025 bekomen. Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2025/126 van 22 april 2025.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd op 17 april 2025 verkregen. De Inspectie van Financiën verklaart in zijn advies dat het akkoord van de minister van begroting niet vereist is.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Energie

Dit ontwerp van decreet vormt de gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie (hierna aangehaald als “Vijfde Elektriciteitsrichtlijn”), en in het bijzonder het artikel 6bis over flexibele aansluitingsovereenkomsten.

Deze richtlijn maakt deel uit van het “Green Deal Industrial Plan” dat op 1 februari 2023 door de Europese Commissie werd gepubliceerd. Dit plan beoogt het concurrentievermogen van de klimaatneutrale industrie in de EU te verbeteren en de transitie naar klimaatneutraliteit te versnellen.

De Vijfde Elektriciteitsrichtlijn werd gepubliceerd op 24 mei 2024 en hervormt de bestaande regels rond de EU elektriciteitsmarktwerking. De richtlijn heeft als doel om de ontwikkeling van hernieuwbare energie te bevorderen, consumenten beter te beschermen en het concurrentievermogen van de industrie te verbeteren. Het artikel 6bis moest door de lidstaten uiterlijk op 17 januari 2025 worden omgezet in de eigen regelgeving.

Met de omzetting van het artikel 6bis uit de vijfde elektriciteitsrichtlijn wordt een decretaal kader gecreëerd voor flexibele aansluitingsovereenkomsten op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit.

B. Inhoud

Met het ontwerp van decreet wordt beoogd een decretaal kader te creëren voor flexibele aansluitingsovereenkomsten op het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

De netbeheerders staan voor een grote uitdaging wat het voorzien van voldoende netcapaciteit betreft. Uit de investeringsplannen van de netbeheerders blijkt dat er de komende jaren sterk zal worden geïnvesteerd in de elektriciteitsnetten. Deze grootschalige netinvesteringen zullen nodig zijn om de energietransitie te kunnen realiseren. Maar het uitvoeren van netinvesteringen vraagt veel inzet van financiële middelen, tijd en mankracht. Ondanks de vooropgestelde investeringsplannen dreigt o.a. de elektrificatie van de industrie en transport, verdere digitalisering van de samenleving en een grotere nood aan energieopslag, deze geplande netversterking echter voorbij te lopen, met risico's op netcongestie- en aansluitproblemen tot gevolg. Aangezien de doorlooptijd van netversterkingen – zeker op hoogspanningsniveau – doorgaans veel langer is dan die van industriële procesaanpassingen of residentiële elektrificatie, dreigt de capaciteitsvraag veel sneller toe te nemen dan het tempo waaraan de netbeheerders het net kunnen verzwaren of uitbreiden. Daarbij zullen bijkomende maatregelen en flexibiliteitsoplossingen op verschillende niveaus essentieel zijn om ervoor te zorgen dat de energietransitie in afwachting van de geplande netinvesteringen niet vertraagd wordt.

In overleg tussen de kabinetten Energie, Economie en Omgeving is er afgesproken om een ad hoc werkgroep “congestiebeheer” op te richten om een antwoord te bieden op het risico van netcongestie

op de elektriciteitsdistributienetten en het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit. De werkgroep zal bestaan uit de genoemde kabinetten, VEKA, VLAIO en dOMG en Elia en Fluvius. Het beleidsveld Energie zal, waar nodig, terugkoppelen met de Vlaamse Nutsregulator. Binnen deze werkgroep zullen verschillende maatregelen en oplossingen rond netcongesties binnen de bevoegdheid van de Vlaamse Overheid besproken en uitgewerkt worden. Het uitwerken van een decretaal regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten werd binnen deze werkgroep als één van de mogelijke oplossingen voor het beheer van netcongesties naar voor geschoven. Verder kunnen er in het kader van deze werkgroep of in de uitvoering van Beleidsnota 2024-2029 voor Energie en Klimaat (o.a. OD 4.2 We werken oplossingen uit voor het efficiënt beheer van netcapaciteit en de integratie van hernieuwbare energie en elektrificatie) andere regelgevende maatregelen worden uitgewerkt.

Het onderwerp flexibele aansluitingsovereenkomsten is een technische en complexe materie. De toepassing van flexibele aansluitingsovereenkomsten heeft daarbij een mogelijke grote impact zowel op de uitbating van de elektriciteitsnetten als op de netgebruikers die aansloten zijn en worden op deze netten. Omwille van de complexiteit en techniciteit is er bij de voorbereiding van dit ontwerpdecreet meermaals overleg gepleegd met betrokken partijen zoals de netbeheerders Fluvius en Elia, de Vlaamse Nutsregulator, vertegenwoordigers van marktpartijen zoals Febeg en ODE, vertegenwoordigers van afnemers zoals Febeliec, Essenscia en VOKA en vertegenwoordigers van innovatieve bedrijven zoals Flux50.

Via de omzetting van de vierde elektriciteitsrichtlijn naar Vlaamse regelgeving (EMD-decreet en -besluit) werd er reeds een regelgevend kader gecreëerd voor de opzet voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten onder de vorm van marktproducten en niet-marktgebaseerde oplossingen onder de vorm van gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit. Daarnaast zijn flexibele aansluitingsovereenkomsten een bijkomende flexibiliteitsoplossing voor de netbeheerders in het kader van beheer van netcapaciteit en congesties op hun net.

Het voorliggend aanvullend regelgevend kader (via de omzetting van de Vijfde Elektriciteitsrichtlijn) moet de elektriciteitsdistributienetbeheerder Fluvius en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de mogelijkheid geven om flexibele aansluitingsovereenkomsten aan te bieden aan netgebruikers op hun net. Deze overeenkomsten kunnen gebruikt worden om sneller nieuwe aansluitingen of verzwaringen van bestaande aansluiting te voorzien in netgebieden met congestierisico's of beperkte netcapaciteit. In afwachting van het creëren van nieuwe netcapaciteit door middel van een netinvestering kunnen deze aansluiting of verzwaring via een flexibele aansluitingsovereenkomst reeds worden gerealiseerd.

Het voorliggende decretaal kader biedt een duidelijke afbakening voor de toepassing van flexibele aansluitingsovereenkomsten. Daarbij kunnen deze overeenkomsten enkel gebruikt worden indien er aan een aantal voorwaarden is voldaan. Verder zijn transparantie en voorspelbaarheid voor netgebruikers, informatievoorziening voor de netgebruikers, rapportering naar de Vlaamse Nutsregulator en toezicht door de Vlaamse Nutsregulator binnen dit regelgevend kader essentieel.

Het regelgevend kader zal in verschillende stappen worden uitgewerkt. Met dit decreet wordt het regelgevend kader op het niveau van het Energiedecreet uitgewerkt. Op basis van het decretale kader kunnen de Vlaamse Nutsregulator en de netbeheerders het kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten verder uitwerken in de toepasselijke technische reglementen en de technische regels voor processen bij de netbeheerders.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Het voorliggende ontwerp van decreet geeft uitvoering aan de volgende doelstellingen die ook in de bovenstaande situering en inhoud werden toegelicht:

- Gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie.

- Gedeeltelijke uitvoering van verordening (EU) 2024/1747 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943 wat betreft het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie.

Er worden verschillende maatregelen ingevoerd met betrekking tot netbeheer, elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit:

- invoeren van nieuwe taken, opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit via artikel 4.1.6, §1. Netbeheerders moeten informatie publiceren onder de vorm van capaciteitskaarten over de bestaande en toekomstige beschikbare netcapaciteit voor nieuwe aansluitingen en het verzwaren van aansluitingen op hun net binnen hun dekkingsgebied, moeten transparante en duidelijke informatie geven over de status en behandeling van de verzoeken tot aansluiting op het net aan de netgebruikers en moeten het mogelijk maken voor de aanvragers van een aansluiting en de netgebruikers om aanvragen voor netaansluitingen en de bijhorende documenten volledig digitaal in te kunnen dienen;
- netbeheerders moeten met betrekking tot marktproducten op regelmatige basis marktvragen voor marktgebaseerde flexibiliteit lanceren via artikel 4.1.17/4, §3;
- invoeren van een decretaal kader voor het aanbieden van flexibele aansluitingsovereenkomsten in functie van het beheer van lokale congestie via “onderafdeling V. Flexibele aansluitingsovereenkomsten”, bestaande uit artikel 4.1.17/9 tot en met artikel 4.1.17/16;
- invoeren van een nuancering om rekening te houden met de mogelijkheden om flexibiliteit toe te passen, bij de voorwaarde voor het weigeren door de netbeheerder van toegang tot zijn net omdat zijn net over niet voldoende capaciteit beschikt om het vervoer te verzekeren, via artikel 4.1.18.

Er wordt de mogelijkheid geboden om een kader voor permanente flexibele aansluitingsovereenkomsten in te voeren mocht dit noodzakelijk zijn via artikel 4.1.17/16.

Artikel 4.2.1, §2, punt 19° bepaalt dat de technische reglementen van de Vlaamse Nutsregulator de regels opgelegd in het kader van flexibele aansluitingsovereenkomsten aan de elektriciteitsnetbeheerders moeten bevatten.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze bespreking wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het voorliggende voorontwerp van decreet, toegevoegd in de bijlagen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er werden aan het voorliggende voorontwerp van decreet geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de begroting van de Vlaamse overheid. Dit wordt bevestigd in het advies van de Inspectie van Financiën van 17 april 2025.

B. ESR-TOETS

Dit is niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er werden aan het voorliggende ontwerpdecreet geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er werden aan het voorliggende ontwerpdecreet geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de lokale en provinciale besturen. Dit wordt bevestigd in het advies van de Inspectie van Financiën van 17 april 2025.

4. VERDER TRAJECT

Dit ontwerp van decreet wordt voor advies voorgelegd aan de MINA-raad, de SERV en de Vlaamse Nutsregulator, met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

Na de tweede principiële goedkeuring zal het ontwerpdecreet voor advies aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State worden voorgelegd. Na de definitieve goedkeuring volgt de parlementaire behandeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Energie te gelasten over voornoemde voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de MINA-raad, de SERV en de Vlaamse Nutsregulator met het verzoek hun advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

Bijlagen:

1. Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten.
2. Memorie van toelichting.
3. Advies van de Inspectie van Financiën van 17 april 2025.